

NAŠA VOLJA

GLASILO JUGOSLOVENSKE MLADINE

Leto III.

Ljubljana, dne 1. aprila 1938.

Štev. 13.

Ljubljana, 1. aprila 1938.

V resnih dneh

Volja nemškega naroda in volja njegovega voditelja Hitlerja sta izbrisali z zemljevida ime Nemška Avstrija ter postavili na njeno mesto Vzhodno Marko kot najnovejšo pokrajino tretjega rajha. S tem smo postali Slovenci neposredni sosedje Hitlerjeve Nemčije. Mesto slabotne Avstrije, ki nas je doslej ločila od rajha, je zavzel nemški rajh sam, naši koroški bratje niso več podaniki Avstrije, marveč podaniki tretjega rajha.

Vse to je prišlo tako naglo in nepričakovano, da je povzročilo že samo vsled svoje naglice veliko razburjenje po vsem svetu, zlasti pri nas, ki živimo v neposredni bližini Vzhodne Marke in smo hočeš nočeš življenjsko interesirani na teh dogodkih in njih posledicah. Ni nikogar med nami, ki se ne bi zavedal resnih posledic tega nepričakovanega prevrata za nas in našo bodočnost. Zlasti mi, ki se priznavamo k jugoslovanska usmerjeni mladini, se zavedamo, da je položaj Slovencev z izvršenim anšlusom spremenjen do temeljev. Če je na eni strani odpadlo marsikaj onega, kar je prihajalo nezdravega k nam ravno iz Avstrije — tu mislimo na habsburško propagando in na sanje o neki katoliški srednji Evropi, poleg tega pa na akcije raznih internacional, ki so si ustvarile v bivši Avstriji svoje zadnje zatočišče v Srednji Evropi —, pa nam nalaga sosedstvo tako močne in ekspanzivne države kot Hitlerjeva Nemčija vse druge naloge, kot smo jih imeli doslej.

Odklanjamo strahove, nekaterih malenkostnih ljudi, ki žive izza anšlusa v naravnost paničnem razpoloženju ter pričakujejo vsak čas, da nas zalijejo valovi Hitlerjeve Nemčije. Kdor kaj takega misli, ta ne pozna položaja in ne ve, da se križajo ravno na našem ozemlju toliki in tako raznoteri interesi, da nas čuva že samo navskrižje teh interesov. Poleg tega prezro vsi taki ljudje, da se je izvršilo vkorakanje rajhovskih čet v Vzhodno Marko na popolnoma zakonit način, kajti poslednja zakonita vlada Avstrije je sama pozvala Hitlerja, naj zajame red in mir v Avstriji s svojimi četami. In brez dvoma bo plebiscit 10. IV. tega leta pokazal, da je Vzhodna Marka res nemška in da želi biti in ostati Hitlerjeva. Zakon narave je to, kot nacijonalisti, ga moramo priznati in z njim računati.

Toda sosedstvo s totalitarno in dinamično veslesilo, kot je Nemčija, nam odpira kopico problemov, na katere moramo misliti, katere moramo upoštevati.

Prvi in glavni problem predstavlja naša notranja razbitost in nepovezanost. Mesto, da bi nadaljevali delo ujedinjevanja, ki je bilo na zunanaj zaključeno s I. XII. 1918, tudi na znotraj ter odstranjevali ves ta čas iz nas in izmed nas vse ono, kar nas razdvaja, smo delali obratno in ustvarili videz, da sploh nočemo biti skupaj v skupni državi.

M. Š.:

Slovanstvo nekdanj in danes

(Konec)

V zadnji številki smo pregledali momente in prilike razvoja slovanstva in odseve v zgodovini. Videli smo, da se je ideja slovanstva, odnosno zavest, da so Slovani eno, pojavila in postala močna le tedaj, kadar se je nasprotje proti slovanstvu stopnjevalo. Videli smo, da je le skrajna sila in pritisk nasprotnikov spravil slovanstvo narode v skupno fronto proti nasprotniku. Tako je bilo v zgodovini v pretekli in polpretekli dobi. Kako pa je danes?

Objektivno in stvarno pisati o tej stvari je danes iz znanih razlogov nemogoče, ko je človekovo svobodno izražanje in pisanje pa tudi že mišljenje podvrženo predpisom preventivnih in postsekventnih ukrepov.

Že v zadnji številki smo konstatirali, da so komponente v Evropi ostale iste in prav danes stojimo vsi pod vplivom izvršenega dejstva tiste ekspanzivnosti, ki je že pred desetletji spravila Evropo v valovanje in ki si prizadeva, da bi storila to tudi danes. Vsi stojimo pod vplivom nasilnega prepričanja vsaj kolikortoliko svobodnega ljudskega glasovanja in samoodločitve v Avstriji.

Če se vrnemo nazaj k svoji temi in pogledamo kako vlogo bi danes morala igrati slovanstva zavest, bi morali priti do sklepa: nikoli v zgodovini ni bilo nujnejše, da bi se Slovani vsi brez izjeme, ne glede na svoj notranji državni položaj in na ureditev, združili v močno kulturno gospodarsko in tudi politično koalicio proti nevarnosti, ki ji preti iz srednje Evrope. Vsi bi morali odločno in moško odgovoriti, kakor je odgovorila moško in odločno Češkoslovaška. Mi smo Slovani in le kot tako strnjanim in zavednim je možna bodočnost.

Upravne težkoče in krivice, ki gredo na rovaš pretiranega centralizma, so znali izkoristiti posamezni demagogi, ki so vso krivdo za te težkoče in krivice prevzeli na jugoslovanski nacijonalizem ter prikazali idejo jugoslovanskega narodnega edinstva kot izvor vsega zla. Prišli smo tako daleč, da se prepiramo med seboj še danes, skoraj 20 let po osvobođenju in ujedinenju, ali smo Srbi, Hrvati in Slovenci trije narodi ali pa le deli enotnega jugoslovanskega naroda in je ta medsebojna borba postala dominantna vsega našega notranje-političnega življenja.

To vidimo tudi pri nas, to čutimo zlasti mi, mladi slovenski pristaši jugoslovanske misli. Toda če kdaj, potem se zavedamo danes po izvršenem anšlus, da Slovenci stojimo in pademo z idejo jugoslovanskega narodnega edinstva. Ne en milijon Slovencev, marveč dobrih 15 milijonov Jugoslovancev čuva naše meje in ta množica v najtežjih borbah preskušanih borcev tvori ne-

Da, edino v slovanstvu usmeritvi je za nas rešitev. Bo pa kdo rekel: »Kje pa so dokazi za to?« Le odprite zgodovinske knjige in zasledujte! Stran za stranjo vam bo pričala, da je bil položaj vedno isti in se do danes v dveh tisočletjih ni izpremenil. Videli pa bi kot žalosten zaključek tudi to, da se Slovani v dveh tisočletjih nismo naučili ničesar.

Sedaj pa, po zadnjih dogodkih pogledajmo čisto jasno in odločno položaj, ki je nastal za Jugoslavijo. Odkrito in mirno si lahko priznamo, da je vsaj resen če ne kaj več. Res je, da stojimo z novimi sosedi v prijateljskem razmerju, toda priznati pa moramo, da se je položaj za nas zresnil in nam narekuje razne naloge, tako važne, da jih ne moremo prezreti. To so naloge narodno-obrambnega in kulturno-političnega in zlasti gospodarskega značaja. To so naloge, ki jim moramo posveti vso pažnjo in vse svoje mladostne sile. Toda to ni možno nam samim. Pristopiti morajo vsi odgovorni faktorji k skupnemu delu. Najvažnejše, česar bi se tu dotaknil, je tisto vprašanje, ki se ga, skoraj bi rekel, vsi odgovorni faktorji izogibljejo. To je gospodarsko vprašanje naših obmejnih in vseh predelov Jugoslavije. Če si odkrito priznamo, je naše gospodarstvo slabo, zlasti uničeno je v naših obmejnih predelih. Ako pa vzamemo v obzir še to, da je večina našega obmejnega prebivalstva kmetijskega stanu in pa dejstvo, da naš kmetijski življenj, vsaj kar je starejšega, še ni tako prepojen z jugoslovansko nacijonalno zavestjo, da bi znal brez materialnih koristi ločiti med pripadnostjo pod to ali drugo državno formacijo. Zavesti se moramo, da je kmet najboljši steber države, zavedati se moramo, da tam, kjer prospeva kmetijski stan,

premagljiv zid, ki čuva nas Slovence, naš jezik, našo kulturo, našo bodočnost in samostojnost na naši rodni grudi. Če kdo, je ravno slovenska mladina dolžna gojiti in širiti misel jugoslovanskega narodnega edinstva, če kdo, mora ravno slovenska mladina propovedati to misel ter stvoriti skupaj z hrvatsko in srbsko mladino ono bodočo jugoslovansko generacijo, ki bo ostala zvesta tradicijam svojih očetov in mater, pa bo kljub temu in ravno radi tega tako jugoslovanska, da ne bo priznavala nobenih umetnih plovov in zaprek; marveč bo smatrala vsak košček jugoslovanske zemlje kot skupen in bo delovala samo po geslu: Lastna nacijonalna država nad vse! Le to geslo nas bo privedlo preko in mimo vseh plemenskih zablod v ono jugoslovansko duhovno edinstvo, ki edino more nuditi tudi nam Slovincem jamstvo bodočega nemotenega nacijonalnega in kulturnega razvoja.

prosjeva vse. Zavedajmo se, tudi, da je materialna kultura podlaga vsemu. Dvigniti moramo nesebično naše gospodarstvo, zlasti pa obmejno, tako da bodo naše trdne obmejne postojanke obenem trdnjave naše jugoslovanske državne zavednosti. Z dvigom gospodarske zavesti se bo dvignila tudi zavest državne pripadnosti. Zavest, da je to njegova domovina, ki skrbi za njegov telesni in duševni blagor. Tak gospodarsko zadovoljen in trden kmet bo steber naše državne zavesti, le ta bo pripravil braniti svojo domovino in dati zanjo življenje v zavesti, da se bo vsaj njegovim potomcem godilo dobro, da bodo njegovi potomci uživali isto srečo, kot jo je užival on, da jim bo sijalo isto sonce svobode... Ostale narodno-obrambne in kulturno-politične naloge rastejo organsko iz povoljnega materialnega stanja.

Samo ob sebi pa pride tu še vprašanje mednarodnega odnosa tako gospodarsko močne države. Prej pa kot bomo reševali vprašanja mednarodnih odnosov, si moramo biti na jasnem, kako je pri nas. Že dvajset let se kregamo, kaj smo; smo li narodi ali plemena. Med temi našimi prepiri pa se pomikajo naše meje konstantno od severa proti jugu in le majhen korak je do Jadrana, kajti podporniki za znani germanski most proti Adriji že stojijo trdno. Vsaj ob tem dejstvu bi se morali iztrezniti vsi in stopiti vsi skupaj v bran, da očuvamo vsaj to, kar je. To je, da smo neodvisno združeni v Jugoslaviji. Če kaj, nas mora to zediniti in utrditi v nas tisto zavest, ki združuje vse, še tako nasprotno elemente v trdno in homogeno enoto, kadar jim preti nevarnost. Če je bil kedaj tako odločilen trenutek, je gotovo danes, da vsi skupaj odkrito priznamo, da smo Jugoslavi in da za nas izven okvira Jugoslavije ni rešitve. Ko pa enkrat spoznamo, da smo Jugoslavi in obenem tudi Slovani, nam bo tudi jasno, da edino v trdnem zavednem in odkritem gospodarskem kulturnem in politično-zavezniškem sodelovanju nudimo Slovani edino trden in odporen jez proti pangermanski ekspanziji proti jugu in vzhodu. Le taki lahko nudimo tisti tako močan zid, ob katerem se bo razbila nemška idejna usmeritev, ki se izraža v udarni hitlerjevski koračnici.

Naši novi Mahničevci

»Mladi borci« so sedaj zopet v svoji veliki navdušenosti za pravo slovensko stvar poklicali iz groba Mahničarja ter napisali dolg članek, ki je zelo zanimiv in vreden malo natančnejšega pogleda. Najprej junaško kažejo na veliko ločitev duhov v naši prelepi Dolini šentflorjanski. Na eni strani so pravi katoličani (ki so v svojem katolištvu pokazali veliko resnicoljubnost in krščansko ljubezen sploh), na drugi strani pa je nato mladina izvršila katoliški preporod slovenskega naroda. Sedaj nas uboge zaslepljenca zanimajo posledice tega preporoda in lepo prosimo »Mlade borce« naj pokažejo sijajno dobo slovenskega naroda o kateri toliko govore. Nato članek povzdiguje največjega slovenskega škofa Misijo, ki se je imenoval drugi Hren (op. ured.: Hren je bil škof, ki je zažgal prve slovenske knjige). Tu je pričela slavna, velika in zmogovita doba katoliškega gibanja, ki je doseglo svoj višek, kot se nam ubogim zaslepljencom dozdeva, v protisrbskih demonstracijah, v pozivu na denunciranje mladih nacionalistov med svetovno vojno in v velikem lažnjivem obrekovanju. To katoliško gibanje je bilo tja do povojnih let zdravo, udarno, radikalno in osvajalno. Po vojnih letih je pa menda zamrlo... Apel slovenskih udarnikov konča z vzklikom: »Obnavljamo zvezo z očetom slovenskega katoliškega gibanja, odklanjamo krive preroke in gremo z Mahničarjem do zmage!« Prosimo pa hrabre slovenske osvajalce, da nam razložijo, do kakšne zmage gredo? Ali nimajo že zmage v rokah? To nas, krive preroke, zelo zanima. dh.

Cerkev sv. Jurija na Oplencu

Cerkev svetega Jurija stoji na vrhu Oplenca in je vidna na stotine kilometrov daleč naokoli.

Vse štiri fasade so izdelane iz belega marmorja. Zapadna fasada je izdelana najlepše. Tu je glavni in edini vhod v cerkev, z velikimi stopnicami. Nad vhodom je mozaična ikona svetega Jurija, kateremu je zadušbina posvečena.

Ko vstopimo v hram skozi vrata, nam pogled takoj pade na sijajni ikonostas in bleščeči mozaik z ogromno podobo Bogorodice. Ko pridemo v sredo cerkve, se nam prikaže pred očmi prekrasen prostor cerkve z njenimi višinami, ki so kakor v naših starih zadušbinah.

V hramu se nahajata samo dva grobova. To sta grobova Črnega Jurija in grob Kralja Petra. Ostali grobovi so v kripti. Karadjordje počiva v južni stranski ladji, kralj Peter v severni.

Na stolpih so pritrjeni bronasti obroči, ki nosijo proslavljene stare srbske zastave. Najslavnejše med njimi so pač tri Karadjordjeve, ki so pritrjene na prvem stolpu desno od oltarja.

Ikonostas je postavljen med stolpi in je izdelan v bizantinskem slogu. Ta umetnina je izdelana od istega marmorja kot cerkev in je okrašena s klasičnimi reliefi. Najlepše na ikonostasu so vrata. Obložena so s čistim srebrom, iz katerega so izdelani številni drobni motivi.

Ob zapadnem zidu južnega cerkvenega kraka stoji prestol za kralja in kraljico. Njegov naslon je okrašen z raznobarno intarzijo, z dvoglavim orlom v sredini.

Takoj desno od vhoda je pult za sveče in stol za knjigo, v katero se vpisujejo posetniki cerkve.

Glavna vrata so izdelana iz težke hrastovine, obložene z umetniškim bronom. Levo od vhoda se dvigajo zavite stopnice na prostran kor, ki obsega ves prostor nad zapadnim cerkvenim krakom.

Kripta. Desno od vrat vodijo navzdol stopnice v kripto. Ta je zgrajena pod vso cerkvijo. V kripti se nahaja grobnica umrlih članov dinastije Karadjordjevičev. Tu leži tudi Viteški kralj Aleksander I. Ujedinitelj. Rojen 17. XII. 1988, umrl 9. IX. 1934.

Vsakdo, ki je kdaj obiskal cerkev sv. Jurija, zadušbino velikih Karadjordjevičev, ne bo tega nikdar pozabil. Še in še bo prihajal sem, na ta sveti kraj, kjer leže največji junaki jugoslovanske zgodovine in bo tu črpal nove moči in ljubezni do vsega kar je jugoslovansko, do vsega tega, kar je bilo priborjeno s tako velikimi žrtvami in krvjo največjih sinov jugoslovanskega naroda.

(Konec)

J.-k.-f.:

Bežen pogled na Evropo

Zdaj se dogajajo v Evropi — v naši neposredni bližini — pa tudi drugod — tako važni dogodki, da je nujno, da jim posvetimo vsaj malo pozornosti in da pomislimo na našo državo ter jo primerjamo z drugimi državami.

Po svetovni vojni ni bilo v Evropi še nikoli tako živahnega diplomatskega delovanja, kot prav v teh zadnjih letih — lahko rečem — v zadnjem letu. To kažejo poleg ostalega razni sestanki vodilnih, diplomatskih osebnosti, voditeljev in državnikov, dalje številni sporazumi, osi, zveze, pakti, da ne naštevam podobnosti.

Kljub vsemu vstrajnemu zatrjevanju nekaterih demokratičnih državnikov, da se Evropa nikakor ne misli razdvojiti v dve ideološko diametralno nasprotno opredeljeni fronti, izgleda, da te trditve niso — po vseh dogodkih sodeč — tako neizpodbitne in da je resnična slika Evrope povsem druga, kakor pa jo hočejo prikazati nekateri državniki. Vsakemu je sedaj jasno, da se da grupirati v Evropi — pa tudi drugod po svetu — dve ideološki fronti, in zbirati ogromne sile in pridobivati z živahno propagando še medle in neodločene države, vsaka na svojo stran. Vse to kaže, da se bo morala slej ali prej — kdor bi trdil, da še ni tako hudo, bi lagal sam sebi — odločiti velika bitka za prevlast ene ali druge strani. Povdarjam odločiti in sicer zato, ker se ta boj že bojuje, samo še — ali zakulisno — diplomatsko, gospodarsko — ali pa dejansko, a v zelo malem obsegu v primeri s končno fazo te borbe. Za primer postavljam Španijo, kot zadosten dokaz za svojo trditev. Seveda bo mogla stopiti odločitev te borbe za svetovno prevlast šele takrat, ko bo ta zakulisna borba stopila na odkrito bojišče in se je bodo udeležili vsi ljudje. Ta boj bo brezkompromisen, brez diplomacije, brez »pacifistov« in špekulacij: eden bo poražen, drugi bo zmagovalc in bo ostal zmagovalc za vedno, poraženi pa ne bo oživel nikoli več. Ker ta borba bo šla do skrajnosti, do temeljev človeškega rodu in bo odločila nadaljna stoletja. Zato se države pripravljajo na to veliko bor-

bo s sistematsko ureditvijo države in gospodarstva, ki je prvi pogoj za militaristično moč države. Zato gledajo voditelji predvsem na to, da s pametnimi uredbami zaščitijo domače gospodarstvo, da ga varujejo pred tujim kapitalom, da ga smotreno podpirajo, in mu pripravljajo ugodna tla za čim večji razvoj in napredek. Od tega ima država samo koristi: dohodki se povečajo, uprava deluje naglo in brezhibno, korupcija se zmanjša na minimum ali pa sploh izgine. Taka država mora imeti uspeh in mora biti močna. Le taka država ima zagotovilo za obstoj v bodočnosti.

Če sedaj pogledamo kako je z našo državo, ali moremo trditi, da pri nas s pametnimi uredbami ščitimo nacionalno gospodarstvo pred tujim kapitalom, da ga smotreno podpiramo, da gospodarimo po naprej določenem načrtu...? O tem bi se dalo pisati in govoriti, če bi se smelo. Pri nas je tako: kolikor ljudi, toliko strank. Z domačimi razprtijami in politično in gospodarsko politiko slabimo ugled države na zunaj in zmanjšujemo narodovo zaupanje v samega sebe — v državo. Naši politiki se gredo »parlamentarce« in se obsipavajo s puhlimi frazami, naše gospodarstvo in politika pa tavata v temi brez pota, brez cilja... Kam? Saj to je tisto! Pa kdo bi resno na to mislil! Kdo pa bo hodil na bankete, se vozil v inozemstvo in nazaj, kdo bi se zameril, če ni treba in če se da tudi... hm, no, takole, po »diplomatsko« urediti.

Da, tako je. Stojimo pred razdejanjem »Jeruzalemas«, popraviti moremo še vse in sicer s pametnim nacionalnim gospodarstvom, zaščito domačega kapitala pred tujimi, z raznimi carinskimi uredbami za zaščito domačih proizvodov pred inozemsko konkurenco z odpravo političnega slepomišljenja, strankarstva, separatizma in brezplodnega parlamentariziranja. Preprečiti je treba vse egoistične in nepošteno poizkuse in jih zatreti že v kali, kajti le tedaj, ko je vodstvo države v poštenih rokah ima narod zaupanje v državo in v samega sebe.

Akademsko prosvetno delo na Kočevskem

Na tem mestu ste že lahko večkrat čitali o Kočevskem problemu. Lahko ste spoznali, da živijo naši slovenski rojaki na Kočevskem približno v istih razmerah kot naši na Koroškem, kljub temu, da imajo svojo, svobodno državo. Korošci so pa pod tujo. Prav tako kot tam jim kratijo slovensko besedo v cerkvi, prav tako jih z vsemi silami potujčujejo. Nič čudnega ni, da je odstotek »kočevsko« čutečega prebivalstva sedaj, po dvajsetih letih osvobojenja, večji kakor pred svetovno vojno. Pri tem naj bo povedano, da imajo v večini krajev na Kočevskem Slovenci slovensko mašo le enkrat na mesec, vse druge, celo o praznikih pa so nemške. Na ta način jih potujčujejo celo s pomočjo vere.

Rédno hodijo k njim razne »učiteljice ročnih del«, ki so v resnici le agitatorke, lam pa se je vršilo nedaleč od Borovca veliko taborenje, na katerega so prišli v ogromnem številu študentje iz Nemčije, ki so tamkajšnje otroke učili korakati na pruski način z dvignjeno roko, popolnoma po vzoru Hitlerjeve mladine, jih vadili nemških narodnih plesov in pesmi.

Za kulturni razvoj in prosveto našega kmeta na Kočevskem pa je treba, da se za stvar zanimajo širši sloji in da se narodno-obrambno delo ne omeji na posamezna društva, ki so si zadala to nalogo. Do tega spoznanja so prišli naši nacionalni akademiki in s tem zopet dokazali svoje konstruktivno delo. Že ženska sekcija razpuščenega akademskega društva »Jadrani« je priredila v zadnjem času dve taborenji na Kočevskem. To delo pa ni doseglo onega uspeha, ki bi ga, če bi bili poleg tudi visokošolci. Zato se je zbralo nekaj Jadranašev in Jadranašic, da odidejo na Kočevsko, z namenom, da skušajo vsaj nekoliko pomagati pri delu za kulturni dvig našega Kočevskega ljudstva. Razpust društva je te priprave sicer nekoliko zavrl, a Jadranaši so vedeli, da je njih vzvišeni načrt visoko nad dnevno politiko, in da ga ovire ne smejo preprečiti. Kljub vsemu se je odpeljala mala skupina v okrilju akademske CMD v naše narodno-ogrožene kraje.

Njihovo delo so razdelili na tri kraje: Dolenja Briga, Borovec in Kočevska Reka. Tu so de-

lovali direktno, narodna zavest pa se je dvignila v vsej južni Kočevski, povsod so izvedeli o prihodu akademikov. V vseh teh krajih so bili 12 dni. Glavno delo so bili kulturni večeri, ki so vsebovali najprej predavanja, nato pa še kino-predstavo. Skupno je steklo na vseh treh krajih 10.000 m kulturnega filma, razdeljenih je bilo okoli 700 knjig in bilo je deset predavanj s skupnim obiskom 937 ljudi. Predavanja so bila izbrana tako, da so nudila vse najpotrebnejše, kar se lahko v tako kratkem času pove in sicer: Mednarodni politični položaj (tov. Žun in tov. Švajgar). Kmečko prebivalstvo v Jugoslaviji (tov. Zidarič Boris). Splošni pregled zgodovine Jugoslovancov (tov. Jeretin Mirko) in Higijena na vasi (tov. Vedernjak Marija). Na kratko naj bo povedano, da je bil uspeh nad vse pričakovanje velik. V resnici so spoznali poslušalci, da je varen obstoj in možnost njihovega napredka le v svobodni Jugoslaviji. Temu so dali duška tudi v navdušenih vzklikih. Zavedajo se, da je stanje katero vlada sedaj, le prehodni stadij, ki bo prenehal s tem, ko se bodo merodajni faktorji resno zavzeli za to, ko bodo izpregledali res vso veliko potrebo naših ljudi. Edino na ta način, namreč, da tega še ne poznajo, se da razlagati, da puščajo naše prebivalstvo v taki kulturni bedi in da rajši ugode kočevskim intervencijam kot slovenskim. Popolnoma pozabljajo pri tem, da živi na Kočevskem tudi naš narod, ki tirja od svoje svobodne države svojo pravico do svobode.

Naj najde narodno-obrambno delo nacionalnih akademikov mnogo posnemovalcev, ki naj gredo z istim zanosom na Kočevsko, in naj tam dokažejo našemu življu, da ni le nekaj ljudi zainteresiranih pri njem, temveč naš celoten narod. Pri tem pa naj se zavedajo tega, da tam ni kraj za dnevno politiko, da imajo tam vsi Slovenci brez ozira na politično prepričanje skupnega sovražnika in da jim je treba prikazati moč Jugoslavije in jugoslovenskega naroda kot celote. Da se bodo tega zavedali, ne pa da se seje celo pri njih politično mržnjo in razdor, kot to nekateri brezvestno poskušajo

S. R.

Še o imenih in jeziku na Kočevskem

(Nadaljevanje in konec)

V enem svojih člankov v tem listu sem med drugim omenil tudi dejstvo, da tujec, ki zaide slučajno na Kočevsko, čuje govoriti največ blaženo »kočevščino«. Pravijo, da je to nemški jezik ali eno vendar drži: Pravi Nемец iz Rajha, Kočevarja zelo težko razume ali pa sploh nič. Nasprotno pa razume Kočevar prav dobro Nemca. Poleg kočevščine se čuje nemščina prav malo. Edino po šolah in v cerkvi najdete čisto nemščino. Slovenščino, ki se je do nedavnega slišala bolj po redko, govore v mešanem dolensko-hrvaškem dialektu. Značilno pa je, da so tudi Kočevarji povzeli v svoj jezik kopo slovenskih besedi, kar je zopet dokaz, da so te besede prinesli k hiši Slovenci, ki so se umetno pod raznimi že naštetimi vplivi spremenili in odtujili in prevzeli nemški, oziroma kočevski jezik za svojega. Zato se ne smemo prav nič čuditi, če slišimo govoriti kočevščino v marsikateri slovenski hiši in da se otroci — tudi slovenski — pogovarjajo pri igri, v cerkvi itd. v kočevščini, ker to delajo popolnoma nevede.

Razni umetni načini odtujevanja naše krvi, ki so jih in jih še danes izvršujejo nemška šola in

cerkev in občina na Kočevskem, so torej povzročili, da se še danes v 20. letu Jugoslavije, tako pogosto sliši iz slovenskih ust kočevščina. Iz istih razlogov tako težko dosežamo kake vidne rezultate glede jezika v cerkvi, šoli in uradu. Za pouk verouka je za cerkvene kroge še vedno merodajen jezik v katerem družina doma moli in govori... Da pa je govorica, ki jo doma moli in govori družina — iz slovenskih ust — kočevska, je razvidno iz zgornjih izvajanj.

Ko se pa bodo popravile našemu od davnine na svoji zemlji živečemu rodu vse krivice, ki mu jih je prizadejal priseljeni tujec — Nемец, Kočevar v pogledu imen in jezika in socialnega položaja in ko bodo po vsem Slovenskem Kočevskem samo slovenske šole, slovenske cerkve in občine s slovenskimi župani, potem bo postala tudi ostala Kočevska zavedna — slovenska in jugoslovanska. Posnemajmo naše »prijatelje« onstran Karavank in se pri njih učimo!

Do takrat pa vsi na skupno delo! Naše geslo bodi: Slovenska Kočevska je naša!

Zdravo!

-ar.

Romanje na Oplenec

Ker nam iz nerazumljivih vzrokov ni bila odobrena režijska vožnja, se moramo zadovoljiti s četrtinsko. Zato mora vsak, ki vztraja na svoji prijavi, doplačati 40 Din. Vsa podrobna navodila in informacije dobi vsak udeleženeec pismeno, objavljena pa bodo tudi v velikonočni številki »Naše volje«, ki izide okoli 10. aprila.

J. Š.:

Naši rojaki

Izguba Koroške

V Krfskem paktu stoji: Ozemlje kraljevine Jugoslavije obsega vse ono ozemlje, kjer živi strnjeno naš troimeni narod. Na podlagi tega smo se 1. decembra 1913 združili v eno državo, brez kakih določenih meja, katere bi se pozneje določile na mirovnih konferencah. Ker pa koroški Nemci niso kazali kakega večjega navdušenja za ujedinjenje, so jugoslovenske čete zasedle koroško ozemlje in hile povsod navdušeno sprejete. Zasedli so vse ozemlje tja do črte Velikovec—Celovec—Podklošter. Toda koroški Nemci in Nemčurji med tem niso spali, sestavili so svoje čete, udarili so na Jugoslovenske čete in jih začeli potiskati nazaj. V teh bojih je padel tudi poročnik Malgaj, vodja slovenske vojske. Deželna vlada v Ljubljani tudi ni imela velikega smisla za Koroško. Tedaj so prišle našim četam na pomoč še srbske čete. Naša armada je sedaj pričela prodirati s tako silo, da bi lahko zasedla ne samo slovenske, temveč tudi avstrijsko Koroško.

Toda Italija zopet ni privoščila Slovanom slovenskega ozemlja. V Kanalski dolini so se pričele zbirati čete, da udarijo na Koroško in napačejo Jugoslovansko vojsko, če bi ta imela prevelike uspehe.

Prišel pa je 10. september 1919, ko je bil podpisan mir v St. Germainu z Avstrijo. Tu so razdelili Koroško na tri dele. Kanalsko dolino dobi Italija, občino Jezersko in Mežiško dolino Jugoslavija, za Celovško kotlino naj pa odloči ljudsko glasovanje, kajti Ziljsko dolino so na pritisk Italije kratkomalo izročili Avstriji. Jugoslovenska vojska se je umaknila južno od Drave, nemška pa ja zasedla ozemlje severno od Drave. Agitacija je bila dovoljena obojestransko.

V glasovalni komisiji so bili Italijani in Angleži. Slednji so poznali položaj na Koroškem samo toliko, kot so jih o tem poučili Nemci, saj se na pritisk Italije, ki je hotela na vsak način dodeliti Koroško Avstriji kot nekako nadomestilo za izgubljeno Tirolsko, niti niso hoteli meniti z Jugoslovani. Nemška propaganda je bila zelo živahna, močna in se je posluževala vseh mogočih propagandnih sredstev, obljubljala slovenske šole, napadala slovensko propagando, podkupovala itd. Slovenska propaganda je bila manj delavna, saj so v Ljubljani mislili, ne ozirajoč se na levo in na desno, da bodo vsi Slovenci itak glasovali za Jugoslavijo. Namesto, da bi pojačali svojo propagando, so celo ogroženemu ozemlju nalagali davke in se izgovarjali, da nimajo živeža za močnejšo armado.

In kaj je bila posledica? Pri plebiscitu je jugoslovenska stvar žalostno propadla in to po naši lastni krivdi. Če bi odločilni činitelji takrat čutili le nekaj dolžnosti in ljubezni do novonastale Jugoslavije, bi imeli našo Koroško in našim bratom tam gori bi ne bilo treba biti suženj tujca.

(Dalje prihodnjic)

Milivoj:

Planica 38

Ne vem, če se to pojavlja pri vseh, pri meni se namreč nekaj »rajzefiber«. Kadar sem namenjen kam smučat ali pa na kakšen celodnevni izlet, se vsa noč premetavam po postelji in ne morem trdno zaspati. A je čudno, kaj?

Zadnjič, ko sem šel v Planico, sem bil preje zbučen kot služkinja in budilka. Po navadi se kaj takega ne zgodi. Potem sem se napravil, popil čaj in pozabil doma kapo s cofkom, saj veste, kot jih imajo Norvežani. Pa kaj se hoče! Nekaj mora človek pozabiti! Če ne bi pozabil kape, bi pozabil denar ali kaj drugega. Je pa že bolje, da pozabiš kapo.

Moji čevlji so pa nekaj boljšega. Špeciialno smučarski. Posebnost njihova je namreč v tem, da ne morem hoditi v njih kam daleč, ker me začnejo kmalu žuliti v gleženj. Na smučkah me pa ne ožulijo tako hitro. Torej so res speciialno smučarski! — Uspeh teh posebnosti in razvad mojih čevljev je bil ta, da sem na kolodvor prišel z nekoliko — nekoliko pravim — odrgnjeno nogo. In še ta »nekoliko« sem imel le na desni nogi.

No pa sem le našel naše.

Ti »naši« pa so obstajali iz samih tujih obrazov. Med njimi mi je bil znan samo obraz — žal, profesorja — na izlet sem šel namreč s šolo. Kaj hočete? Ceneje! Tovariša, s katerim sem se zmenil pa še ni bilo. Pa je tudi ta prišel in točno! Ob šestih smo se odpeljali iz zaspale Ljubljane, ki na čudo ni bila v megli.

Tisto tiktakanje vlaka je priznalo uspavalno sredstvo za zaspale ljudi. Da je še za nekaj dobro sredstvo, vam lahko pove moj tovariš. Ta moj tovariš se je že v Ljubljani bahal, češ kako se je doma najedel in da ne bo mogel ves dan nič jesti. Že v Št. Vidu pa je sumljivo dolgo — do Medvod ostal na str... Oprostite! Pozneje je bil ta najbolj lačen. Zakaj, tega seveda ne vem.

Do Jesenic je še šlo. Tam pa so nam priključili še nekaj vagonov, ker je bil naval na vlak zelo velik. Potem je šlo vsako postajo bolj počasi tako, da smo privozili v Planico z brzino polža. Tam pa smo le bili! Nazaj grede pa sem zvedel, da smo prišli prekmalu na Jesenice, zato

smo morali voziti v Planico počasneje, da ne bi prišli tja prezgodaj!! Sicer sem to zvedel od nekoga železničarja, vendar za verodostojnost ne odgovarjam.

V Planici nas je sprejel na desni ob poti v vas slavolok »Dobrodošli«, na levi pa — »Blagajna«. In glej čudo! Šli smo pod drugim in seveda nismo nič plačali. Sicer nas je pa itak čakala še ena blagajna. Ta je bila bolj nevarna, ker ni imela slavoloka. Mimo te smo se prebili s profesorjevo pomočjo in z nekim čudežnim listkom v njegovih rokah, ki je spravi! notri tri osebe več, kot je bilo na njem napisano.

Potem smo čakali eno uro na začetek tekme. Prijetno so nas »zabavale« zavedne hitlerjanske pesmi, katere nam je predvajala skupina Avstrijcev (?) s kljukastimi križi na rokavu.

Prišli so skakači. Avstrijsko so se pozdravili z nemškimi z dvigom desne roke in s »Heil Hitler!«. Nekaj žvižgov iz vrst gledalcev, potem pa vse tiho je bilo... Nato se je začelo. Skakali so kar po vrsti. Kadar je skočil kak tujec, to je kak Avstrijec ali Nемеc, je napravila skupina s kljukastimi križi silen šum. Celo trikratni »Heil Hitler!« si lahko slišal in tudi zastavo s križem (kljukastim seveda) si videl zaplapolati nad njihovimi glavami. — Pozneje, po koncu tekme sem se približal dvema takima hitlerjancema. Oba sta imela na rokavih hitlerjevski križ. Govorila sta pa slovensko! Zavednost! Toda ne vem ali nemška ali slovenska.

Najlepše pa je bilo poslušati pogovore med gledalci. Polovica jih je govorila nemško. Kaj hočete! Moderno in aktualno! Pa da bi vsaj vsi znali nemško! Tako pa je nastala mešanica, ki je bila vse prej kot nemška. Pa so le naprej govorili po nemško. So in so!

Sicer je pa v Planici vsak jezik moderen, samo da ni slovenski!

Po končanih tekmah sva se s tovarišem spravila smučat na Slatno. Bilo je krasno za drsanje. Za drsanje pravim, ne pa za smučanje, kajti sneg je bil trd kot led. Tovariš je izgubil uro in še to smo pozneje našli, jaz pa nič! Če si poslušal pogovore smučarjev, si opazil, da jih je bila večina razočarana, kajti vsi so pričakovali, da

bodo tudi na letalnici kaj skakali. Pa ni bilo nič!

Okoli treh sva se z Vidom (ime tovariša) spravila v dom Ilirije. Tam sva si z veliko mujo priborila dva čaja, ki sva ju pa morala spiti kar v veži. Ni bilo prostora. No, in ker niso imeli dati za nazaj dvajsetpet para, so nam dali nazaj deset italijanskih centezimov, češ da imajo isto vrednost. Bog z njimi! Glavno je bilo to, da sem se malo potolkel po roki, ko sem padel na smučkah. — In potem sva se z Vidom smučala, smučala...

Do petih.

Takrat pa na kolodvor, kamor sva prišla prav ob razdelitvi daril. Čez četrt ure je prišel profesor in kmalu smo vsi šolarji čakali vlak. Dejali so nam, da je prvi vagon naš. Tja smo se postavili. Pa ni bil! »Nazaj v zadnje vagono, tam je za vas,« nas pade železničarji. Ko pridemo na konec vlaka, nikjer kekega praznega vagona. Zrinili smo se med druge potnike in se razkropili. No, potem pa smo le dobili enega izmed praznih vagonov, ki jih je pripeljal stroj radi velikega navala.

Do Ljubljane smo spali, se zabavali in zafrkavali. Sicer smo se nekoliko stopli, pa ni bilo nič hudega, tako da smo bili, ko je prišel profesor pogledat kaj imamo, da delamo tak ropot, vsi nedolžni, le tisti ne, ki mu je tekla kri iz nosa, ker je nekdo kresnil po njem. V Ljubljani smo se izvagonili in odšepal sem domov. Vsega tega šepanja pa so bili krivi moji speciialni smučarski čevlji.

Zaspal sem v svesti, da sem zopet zabil dan, da ne znam za jutri nič in da me bole ožuljene noge. Pa spi, če moreš! Lahko noč. K. M.

Olaf:

Skica

Popoldansko sonce tone prek zenita,
čez zeleni park in kopo rdečih streh.
Jaz sončim se, in moja misel skrita,
se meša med otroški vrisk in smeh

in še pogleda tja za živo mejo,
kjer ždi nemo v mir brezdanji
in otroke razigrane v parku zrejo
starci, ki sedijo pod kostanji...

Ja-smo:

Propad Avstrije

Po daljši dobi sorazmerno mirnega razvoja ob bregovih Donave, ko je zanimanje mednarodne javnosti veljalo predvsem Španiji in vojni na daljnem Vzhodu, je bilo težišče evropskih diplomatskih dogodkov povsem nepričakovano preneseno na Dunaj, kjer so dogodki kakor na platnu sledili drug drugemu. Iz ožjega avstrijskega problema, ki je bil pred vsem avstrijska notranja zadeva, je zrasel širši problem, ki je v svojem bistvu problem Podonavja in zato tudi evropski problem.

V avstrijsko-nemških odnosih je nastopil nov psihološki moment, ki ga je ogromna večina evropske javnosti smatrala le za vsod h končnemu »Anschluss-u« in zato je bila vsa pozornost evropske diplomacije osredotočena na avstrijskem vprašanju, ki je stopilo v novo fazo svojega razvoja. Končno pa je avstrijsko vprašanje doseglo svoj višek in zgodil se je veliki zgodovinski dogodek, ki je spremenil evropski politični zemljevid in razširil meje nemške države neposredno do Italije, Jugoslavije in Madžarske ter podaljšal njene meje napram Čehoslovaški. Avstrija je prenehala obstajati, izginila je v objemu Nemčije tako rekoč v enem dnevu in brez velikega hrupa.

S hitlerjansko Avstrijo izgine na bregovih Donave po skoro dvajsetletnem zatonu nekdanje slave poslednji ostanek habsburške monarhije, zadnja oporna baza habsburških legitimistov. Mala Avstrija je vključila svoje meje v tretji Reich. To izvršeno dejstvo bo potrdil še plebiscit desetega aprila tega leta. Avstrijska drama se ni pričela včeraj, temveč leta 1848., ko so se sreča slovenskih in drugih podložnih narodov napolnila z narodno zavestjo. Svetovna vojna in dogodki po letu 1918. so pospešili končni razpad habsburškega kolosa in narava sama je naredila končni epilog.

Ideja narodnega edinstva je v Avstriji premagala vse stavljenе zapreke. Pokazalo se je, da noben narod ne more graditi svojega obstoja na načelih, ki ne izvirajo iz najglobljih korenin narodnega izročila, iz onih tajnih prekatov, v katerih se nenehoma presnavljajo narodove tvorne sile. Tudi Avstrija je bila v zadnji fazi svojega neodvisnega obstoja država avtoritarnega, skoraj totalitarnega režima, zgrajena na naukih papežev enciklike. Toda v znamenju te avtoritete ni mogla živeti. Tem manj, ker so se nosilci tega režima ravnali po starem geslu: »Mi in samo mi«, ter so vse, kar ni slepo hodilo za njimi, preganjali in teptali. Seveda se nam pri tem vsiljuje vprašanje, ali bi sploh mogla Avstrija trajno ostati izven sklopa nemške države?

Stremljenja po priključitvi Avstrije k Nemčiji se nam pojavljajo kaj kmalu v politični in

gospodarski zgodovini avstrijske republike. Dokler je bila Nemčija še demokratska republika, so bili baš avstrijski socialisti nositelji te ideje. Socijalni demokrat in tedanji kancelar Avstrije dr. Karel Renner je prvi proglasil »Anschluss«. Izrekel je načelo, da Avstrija in Nemčija po narodnostnem načelu spadata neločljivo skupaj in je že 30. oktobra 1918. proglasil republiko: »Deutschösterreich als Bestandteil des Deutschen Reiches«, ter v svojem nastopnem govoru izjavil, da je Avstrija bistveni del nemškega rajha, s katerim se mora združiti v neločljivo celoto. Šele 10. aprila naslednjega leta je po določbah saint-germainске pogodbe moralo ime »Deutschösterreich« odpasti in so se velesile izrekle, da »Anschluss« z Nemčijo, ki so ga avstrijski socialisti proglasili za nujno in naravno zahtevo, more skleniti le D. N. Po padcu socialno-demokratskega režima so zavladali krščanski socialisti pod vodstvom dr. Seipla. Tudi ti niso izboljšali političnega in gospodarskega položaja v državi, ki je postajala žrtev moralnega in materialnega kaosa. Ko je končno gospodarska kriza zajela ves svet, je zajela tudi Avstrijo in njeno gospodarstvo. V tem času se pojavi ideja priključitve v obliki carinske unije med Avstrijo in Nemčijo. Leta 1931. torej dve leti pred nastopom narodnega socializma v Nemčiji, je bil izdelan prvi konkreten načrt za postopno izvedbo te zamisli Curtius-Schoberjev načrt carinske unije. V januarju 1933 je narodni socializem prevzel ob-

Kaj nas vleče v gore?

Dandanes je hoja v gore, njih osvajanje in plezanje po visokih, strmih skalah povsem nekaj drugega, tako v tehničnem kakor tudi v duševnem pogledu, kot pred petdesetimi, mogoče celo dvajsetimi leti.

V novejšem času in sicer od svetovne vojne sem, se je razvoj alpinizma zelo pospešil in ne prestando stopnjeval. Tok časa je iz veselja po lovu za pustolovščinami in iz želje po raziskovanju narave, kakor tudi svoje notranjosti razvil gorski sport, v prvi vrsti pri mladih ljudeh, polnih moči in hrepenenja po nečem višjem in lepšem.

Vedno znova prihaja na dan vprašanje: »Čemu alpinizem?« in: »Zakaj ta nesmiselna hoja v gore, ta življenjsko nevarna borba z mrtvo skalom?« Že samo to dejstvo, še bolj pa nikdar zadovoljivi odgovori na ta vprašanja, nas morajo poučiti, da mora imeti alpinizem mnogo duhovnih korenov.

Na vsa ta vprašanja pa je le en sam odgovor, ki da dozdevno rešitev: »Zato, ker mi dela ta večna borba veselje, ker se moja duša in srce počutita tam gori med visokimi gorami mnogo bolj in prosteje.«

Celo alpinistu samemu bo to vprašanje vedno ostalo zagonetno in nikoli rešeno. Boril se bo z življenjsko nevarnimi skalami in sekal stopinje v sneg in led, ne da bi se zavedal, čemu ta borba, čemu to naporno sekanje stopinj, in ne da bi le malo pomislil, v kakšno nevarnost sili.

Mnogo prijateljev gorá se bavi z njimi le, ker jih mika veselje do boja za rekordi. Ti ne hodijo v gore, da bi iskali med njimi lepote in občudovali njih veličino, toda oni si žele slave: »Prvi sem preplezal to in to skalo, prvi priplezal na ta ali oni vrh.« In ljudje ga občudujejo.

Druge pa vlečejo v gore čustva. Ti so rekordolovcem, če jih lahko tako imenujem, v ostrem nasprotju. Njihova težnja in ljubezen do narave raseta iz nezavednih koprnenj. Ti bi radi v gorah in sploh v naravi razgalili svojo notranjost, vso svojo dušo; ti iščejo med gorami duševnega miru. Njihov beg v samoto jim prija in jih mami.

Med obema strujama pa najdemo človeka, ki išče in tudi najde v gorah prirodni užitek, ta

je vedno nezadovoljen, toda vedno znova očaran. K temu prištevamo lahko tudi onega, ki začuti v sebi srečo, ki se čuti zmagovalca, ko doseže po mnogih naporih vrh in z njim svoj smoter. Ta misli, da je močan in nekaj vreden.

Pri velikih naporih, posebno v velikih višinah, logično doživljanje vedno bolj popušča, čustveno pa se ojačuje. Krasna okolica, samota, borba za smoter, zavest nevarnosti; vse to te osrečuje in tvoje umetniško občutenje vedno bolj stopnjuje.

Moderne Amazonke:

Streljamo nazaj

Sedaj nam je pa že kar zares dovolj! To ste nam res krasni junaki, ko s tako brezmejno nesramnostjo napadate nas vrle in junaške amazonke. In to kar dvakrat zaporedoma, ne da bi sploh počakali odgovora — nezaslišano! In pa ta domišljavost! Že v eni prejšnjih številkih smo čitale, da se držimo le peči: menda si tovariši ne domišljujete, da hodimo streljat le zaradi njih. Očita nam oni stari opazovalec, ki se še veseli viteškega duha med mladino, tudi neko zastarelost ali vsaj nemodernost in nam stavi za vzgled dekleta Anglije, Francije in Češkoslovaške... No, veste kaj — na to pa iz protesta sploh ne odgovarjamo. Me, pa nemoderne!? Kaj takega! Svilene nogavičke, čim tanjšo obleko, da bi bile moderne... Zato nas seveda zebe in rade hodimo k peči, da se nekoliko pogrejemo. Potem pa slišimo take očitke! Res ni čudno, če nam vzkipi mlada amazonska kri. Ampak nikar ne misli, ti stari upokojenec, da ne vemo, da je to samo politika: Prav s tem si želel pridobiti čim več deklet, zakaj nemoderne pa res nečemo biti in tudi nismo! Komaj smo se nekoliko pomirile od prvega napada, ki pa smo ga hotele mirno požreti (kar sicer ni naša navada — toliko na znanje), se pa spomni še neki nadobudni Avrelj in nas žali. To pa res ne gre! Onemu staremu, ki mladine ne razume, bi na vse zadnje odpustile — (je pač zavoljo varnosti oblekel

Vendar je alpinizem v pravem pomenu besede, kljub največjemu znanju, sigurnosti in največji tehniki nevarna igra z življenjem. In nevarnost je velika... Toda pravi alpinist se zanjo ne zmeni. Ture, ki jih vrši in, ki ga na noben način ne proslave, so izvor nuje; njemu — alpinistu — so življenjsko potrebne.

Vsi ti ljudje gredo v gore radi previška svojih moči. Tam obupujejo nad življenjem in cilji. Oni hočejo živeti! Toda, globoko v njihovi duši spi hrepenenje po smrti — želja uničiti samega sebe. V vsakem oprimku iščejo smrti in se obenem bore za življenje. Vsak trenutek so pripravljene pasti in umreti.

stare očetove hlače in klobuk umrlega strica, ter si je pri lasničarju izposodil brado, ker dvomimo, da bi mu njegova že poganjala), — starost ima prednost! Toda vsak mladič si nas pa res ne bo izposojal — o ne! Torej Avrelj poslušaj, oziroma čitaj! Naše mnenje je, da ti nisi samo poreden, kot se izražaš, ampak si krepkeje povedano hudoben. Oprosti sicer, ampak tako je, pa amen! Zakaj nismo šle kleče streljat, veš ti prav dobro. Ali naj povem? Sram vas bo potem vse skupaj, to vam rečem. Toda nič! Bodimo si že enkrat na jasnem; z vaše strani, dragi strelci je bil izvršen prvi napad, — me se samo branimo. Kleče nismo streljale zato, ker se nam je zdelo škoda nogavic: kavalirja pa ni bilo, ki bi nam žrtvoval robec, na katerega bi pokleknil. Lepe ugotovitve, kaj? In ker smo se prav pri streljanju učili točnosti, naj omenim še to, da ni res, da se »držimo peči«, ker je prevroča, ampak, da sedimo najmanj pol metra proč. Bodimo točni, prosim! In resnici na ljubo bodi povedano še to, da nam prav radi delate družbo pri peči — same nismo nikdar. V čast si moramo šteti, če prihajate v našo bližino res samo radi nas in ne radi peči... Še ošabne bomo postale!

Toliko za enkrat, da boste drugič previdnejši, zakaj urno znamo sukati svetle meče zgovornosti in tudi streljati znamo in včasih še celo kaj zadenemo...?

last v Nemčiji in šele ta narodni socializem je dal prejšnjim streljenjem ono ideološko bazo, na kateri je postala priključitev Avstrije zgodovinsko dejstvo.

V marcu istega leta je Dolfuss obnovil svojo vlado v avtoritativnem smislu in hkratu opredelil Avstrijo v sicer neodvisno krščansko, toda nemško državo. Pričela se je borba med vlado in vedno močnejšim narodno-socialističnim pokretom. Dolfuss je bil prisiljen zatreti socialističen upor v februarju leta 1934. in nekaj mesecev nato narodno-socialističen puč. Toda v Avstriji se je pokret nacistov, čeprav so ga na vse načine preganjali, razvijal z mogočno naglico, ne le zaradi skupnosti idej, nego predvsem radi obnove političnih in vojaških sil Nemčije. S pristankom Italije je prišlo 12. julija 1936 do sporazuma med Avstrijo in Nemčijo, ki je izhajal iz osnovne točke, da je Avstrija nemška država. Vključitve v Avstriji in je predstavljal sestanek 12. februarja 1938 v Berchtesgadnu zadnji poskus kompromisne rešitve, ki bi morda zadržala, nikakor pa ne preprečila končne rešitve tega vprašanja. Taka je avstrijska drama v zadnjih dneh do svojega petega in svojega poslednjega dejanja.

Kdor je skrbno in objektivno spremljal dinamiko tretjega rajha v vseh njegovih fazah, odkar vlada narodni socializem, ga dogodki niso mogli presenetiti, dasi so prišli popolnoma nepričakovano. Že dne 20. februarja 1938 je Hitler v svo-

jem govoru pred nemškim državnim zborom v Krollovi operi podal avtentična pojasnila glede Avstrije in odločno postavil tezo, da se mora Nemčija brigati in da se bo brigala za svoje rojake v inozemstvu. Pri tem je mislil v prvi vrsti na Avstrijo in na Češkoslovaško. Dalje je nemški minister dr. Göbbels že 8. februarja 1935 natančno napovedal preobrat v Avstriji na način, kakor je tudi v resnici do njega prišlo. Že tedaj je namreč dejal: »Osvoboditev naših bratov v Avstriji bo igrača, kajti tako Anglija kakor Francija in še celo Italijani bodo morali priznati, da pripada Avstrija le Nemčiji. V obrambo avstrijskih bratov nismo pripravljene samo na borbo, temveč tudi na pohod. Poslali bomo Schuschniggovi vladi poziv, ki ga bo morala izpolniti v določenem roku. Naj bo kakorkoli, mi si bomo znali z vsemi sredstvi odpreti vrata do naših ljudi in jih privedi nazaj v našo državo.«

Marsikaj bi se dalo še napisati o notranjepolitičnem in diplomatskem ozadju Schuschniggove kapitulacije pred neizprosno logiko narodnega socializma, toda izvršenega dejstva bi ne izboljšali, niti popravili. S tem, zdaj že zgodovinskim dejstvom se je treba realno politično sprijazniti kot z najnim rezultatom vseh dosedanjih narodno-socialističnih faz in naporov. Če pogledamo nekoliko v druge države okoli nas, vidimo, da se povsod uveljavlja volja po treznem upoštevanju novega političnega in geografskega položaja brez vznemirjenja.

S to končno fazo likvidacije avstrijske neodvisnosti je narodni socializem sam uresničil svoje težnje, katere je vsakdo izmed nas lahko že davno izprevidel in ni pustil razsodnega človeka v Evropi v dvomu, da jih bo nekoč res uresničil. To je dejstvo, s katerim mora bodoča politika Evrope stvarno računati.

Toda še eno važno dejstvo je. Ogromni nemški trup se je naslonil na naše Karavanke in Nemčiji so se odprla široka vrata v Podonavje, kar utegne v bodočnosti postati važen činitelj v nadaljnjem razvoju nasledstvenih držav nekdanje Avstro-Ogrske monarhije. Poleg tega je postalo nujno vprašanje ureditve srednje-evropskega problema, na čemer se je razvilo že toliko političnih načrtov in eksperimentov. Nemčija si je uredila tla za uresničenje svoje Mittelevrope in bo to tudi skušala izvesti. Vendar tretji rajh ni samo naš neposredni sosed, temveč tudi gospodar nad dragocenim delom našega narodnega telesa, naše koroške manjšine. Tu ima bodoča jugoslovanska zunanja politika široko polje za svoje delo, da združi in poveže našo zunanjo politiko najtesneje z manjšinsko, da izkoristi prvo priložnost, da sklene z Nemčijo po vzgledu poljsko-nemške manjšinske pogodbe podpisane v Berlinu 1934. leta in dobi za koroške Slovence pravice, ki jim bodo dovolile, da ohranijo svojo narodno bit in kulturo. Na tem koroškem ozemlju se bo izvršila preizkušnja prijateljstva!

(Konec na 8. strani)

Srečka številka 26.058

S sosedomi smo se tisto leto domenili, da bomo skupaj kupovali loterijske srečke. Na posvetu, obeh družin smo sklenili, da bo vsak dal polovico. Vse se je vršilo v najlepšem redu; mesec za mesecem je vsak dal polovico, ni se pa zgodilo, da bi dobil vsak polovico. Enkrat bi pa le skoro zadeli. Bilo je tako-le:

Mi smo imeli radio, tak pohleven na slušalke, pa smo bili kar zadovoljni z njim, sicer smo pa nameravali kupiti zvočnik, čim bomo zadeli. Proti večeru nekoč sem imel na ušesih slušalke in poslušal poročila. Proti koncu je javil napovedovalec, da so naslednje srečke zadele. Brž sem vzel papir in svinčnik in zapisoval vse številke po vrsti, in bilo jih je za celo stran in še za druge pol. Po končanem loterijskem poročilu sem skočil k sosedom, kajti oni so bili varuhi srečk in so jih spravljali. Vse tiste številke, ki sem jih imel napisane sem pregledal, toda naša srečka ni zadela. Sosedomi so me potolažili, češ, da je še jutri čas in še par dni do konca meseca. Da mi pa ne bo treba naslednji večer napisati zopet poldruge strani številke, sem prosil sosedove naj mi srečko izročijo, da bom nanjo gledal in poslušal. Vsi od najmlajšega sinčka, pa do starega očeta, so se precej časa prerekali, nazadnje mi pa srečke sploh izročili niso, le njeno številko so mi povedali.

Srečka je imela številko 26.058.

Približno čez štiriindvajset ur sem zopet sedel pri detektorju in poslušal:

— Naslednje srečke so zadele toliko in toliko. Srečka številka toliko in toliko, zadela toliko in toliko. Za to je bilo še mnogo srečk toliko in toliko, ki so zadele toliko in toliko. Naenkrat pa:

— Srečka številka 26.058 zadela 25.000 dinarjev.

Kar v zrak me je vrglo, slušalke so mi padle z ušes na tla, za njimi še aparat; pozneje sem ugotovil, da je vse skupaj pokvarjeno, pa kaj to saj dobimo 25.000 dinarjev mi: še preden sem prišel do sosedomov, sem vedel tudi, da bo 500 dinarjev mojih.

Miklov:

Študentje

Struje sodobnega življenja pljusajo ob mladega človeka, ki si skozi osem let polni glavo s šolsko učenostjo in se več ali manj resno pripravljata na bodoči poklic. Svetovno nazorske, politične, socialne, kulturne in kaj vem kakšne še! Nova področja v duhovnem življenju se odpirajo mladi duši, neurejeno in hlastno sprejema vtise iz velikega sveta.

Brez dvoma bi mogel kak profesor ali kak drug dozorel človek boljše in natančneje orisati duhovno razgibanost današnjega dijaškega življenja, a prikrito bi mu ostalo marsikaj, kar jaz kot študent neposredno doživljam in gledam tik pred seboj. Zato sem sklenil, da v nekaterih črtah orišem nazorsko usmerjenost današnjega dijaštva, slovenskega seveda, ali še točneje, ljubljanskega.

I.

Prve nazorske osnove vcepi otroku že domača vzgoja in z njim se prikloplje preko prvih let gimnazije. Za enkrat še trdno veruje vanje, ima jih za dogmo. Radi lepšega se včasih prepira o njih s tovariši in operira pri tem često s pojmi, ki jih ne razume ali pa se spušča v malenkostne prepircke o Sokolu, kongregacijah itd. Vendar za to dobo nazorska vprašanja nimajo pravega pomena. Nižješolci zbirajo znamke, uganjajo

POMLAD

Ko se v vetrovnih dnevih spremenljivega aprila vlečejo po nebu oblaki daljnim, neznanim ciljem naproti, tedaj prevzame tudi ljudi čudovito, nepotešljivo hrepenenje po daljini in daljavi in hrepenenje po novih obalah, po tujih, neznanih stvarih. Prevzema nas spomlad, ki v nas, naj bomo še tako oddaljeni od narave, v skrivnostnem, prastarem ritmu oživilja prebujenje prirode. Prišel je čas, ko nekatere vleče k modrim daljinam in

tujim deželam, pri drugih pa se uresničuje strast po prenovljenju v opazovanju prirode. Ko zopet slišimo kukavico, ki je že od prastarih časov znanilka spomladi, ko se polja odenejo v novozelena barvo, ko breskve in jabolane in češnje razvijajo svoje popke, tedaj se nam širi prsa in v srce se nam prikrade nova, skoro bolešno-nežna ljubezen do čudežev stvarstva, do vsega, kar nas obdaja. Tudi najbolj črnogledi nezadovoljnež se izpremeni, kajti skozi najtežje in najbolj temne oblake prisije sonce z zmagovitimi žarki. Svet se sprošča v veseli pesmi. Iz vsega dogajanja nam zveni upanje na novo življenje, na zmago sonca in luči, vriskajoča dobrodošlica prihajajoči pomladi.

Nič nisem potrkal, kar planil sem noter in zdrdal:

— 25.000 dinarjev smo zadeli, 12.500 bo za vas, 12.500 za nas.

Ne vem, ali sem res tako nerazumljivo govoril, ali kaj. Vse sem moral še enkrat ponoviti, zlog za zlogom, besedo za besedo. Vsi so zmajevali z glavami, če se ne motim je nekdo omedlel, pa ne vem sigurno, ker sam nisem bil dosti boljši.

V tem je že nekdo privlekel srečno srečko 26.058. Vsi smo jo z največjo hvaležnostjo občudovali, dokler se ni oglasil sosedov najmlajši, devet let mu je, če ne še manj, da ta srečka

sploh ni nič zadela, ker je od prejšnjega kola prava srečka pa ima številko 92.675, in je v omari. Vsi so tja planili in res našli srečko 92.675.

— To sem vas vlekel; že včeraj sem vedel, da ni tista srečka prava, je še dejal smrkavec in izginil skozi vrata.

Tako smo sedaj tudi brez detektorja. Nameravamo ga pa kupiti zopet, ko bomo zadeli, kajti o tem si ne upa v naši družini nihče dvomiti. Ko bomo pa drugič zadeli, si bomo kupili zvočnik.

Tihomir.

sport in nagajajo profesorjem, kolikor morejo in kolikor jim profesorji dovolijo.

V četrti, peti gimnaziji se dijak nekoliko bolj zave samega sebe in kritični duh, ki se mu je morda že popreje oglašal, postane močnejši. Mladi človek motri nezaupljivo in s kritičnim očesom svoje dosedanje nazore. Ko se začnejo pod njim majati temelji na katerih je do sedaj gradil, hrepenenče išče trdnih tal pod seboj. Knjige ki jih čita, okolica v kateri živi, časopisje, tovariši, vzgojitelji, starši, vse vpliva nanj, često nasprotujoče si struje se križajo v njegovi notranjosti. Iz megle se mu začnejo svetlikati obrisi novih nazorov, najprej motni, potem jasnejši. Morda so isti kakor oni iz otroških let, morda popolnoma drugi. In vso višjo gimnazijo vlada to razjasnjevanje, iskanje, beganje, za katerim se skriva navadno strastno hrepenenje po resnici. Nekateri kmalu najdejo trdna tla, kjer si zarišejo svoja pota, odstranjujejo ovire, podijo proč meglo in v svet stopijo kot ljudje z več ali manj jasnimi nazori. Drugi pa spet begajo v oblakih, krčevito iščejo oporišča, ga najdejo in spet izgube, morda dosežejo tla, se počasi premikajo, a megla je še vedno gosta, neprodurna, ovire neprehodne. Pri vsem iskanju naleti človek na polno varljivih prikazni, blestečih laži, ki jih mora spet in spet zavreči kot zlagano, ničvredno ropotijo. Še slabše je če si sam izmišlja goljufive utvare, o katerih ve, da niso resnične, katerih se pa trdno oprijemlje in slepo prisega nanje. Spet drugi spozna, da se je prevaral, a nima dovolj moči, da se okrene proč od laži in spet nastopi novo tavanje za resnico.

Iskanje resnice je zato težavno, ker je na svetu toliko prevare, da nihče ne more popolnoma zapati sočloveku, ampak se mora sam truditi, sam iskati pravega spoznanja. In prav v tej dobi se spravijo nad študenta organizacije z določenimi nazorskimi programi in ga skušajo pridobiti za sebe. Nič zato, če je politika v šoli prepovedana! Namesto »politika« se pravi »svetovni nazori« in vse je v redu. Vsi n. pr. dobro vemo, da »Straža v viharju« ni glasilo nobene politične stranke, da pa je glasilo »slovenskega katoliškega tabora«. Toda tabor ali stranka, širši ali ožji pojem, slednjič pomeni isto: delitev na nasprotne skupine, ki si često že v srednji šoli s pravo zagrizenostjo stojijo nasproti. In tako se začne. Pri šolskih društvih se sestavljajo liste po »nazorskih« taborih, manj složni razredi se razdele na »nazorske« tabore, dijake sodije v prvi vrsti po »nazorski« pripadnosti. V čigavo korist je vse to?

Nekako tri tabore imamo: Nacionalistični, slovensko katoliški in neodvisni. A v resnici je takih taborov še več, ker se pravkar omenjeni delijo na razne skupine, ki so si tako nasprotne, kakor »tabori« med seboj. Dijak se znajde v takem taboru, išče pravičnosti, predvsem pa išče resnice. Kaj je prav? Mladina je vedno revolucionarna, prevrača vrednote, postavlja nove. Če bi ne bila revolucionarna, bi ne bila mladina. Odkriva grehe, napake, zmote starejših, ni zadovoljna z njihovim delom in v veliki gorečnosti postavlja nova načela, nova pota. Morda na temeljih istega tabora, morda pobegne v drug tabor.

(Dalje prihodnjč)

Musa:

Graničar Andrej

Nebo je bilo zastrto s temnimi oblaki in iz njih je lilo. Bil je to tisti poznojesenski dež, ki pada noč in dan, ki namaka zemljo brez prestanka.

V sobi Andreja Hribarja je bilo prijetno in toplo. Bleda žena je kuhala večerjo in pozibavala otroka, drobnega dvomesečnega črvčka, ki je mirno spal. Graničar Andrej je sedel na zaboju in čistil puško. Od šestih zvečer do jutra je imel službo.

Po skromni večerji je Andrej vstal od mize. Stopil je k stojalu, kjer je visela njegova pelicina. Ogrnil jo je in si nadel kapo; preko ramena je obesil puško. Nato je stopil k zibelki, kjer je spal njegov sin; ko ga je poljubil na čelo, ga je v grlu čudno stisnilo. Poljubil je še ženo in stopil na prag. »Zbogom, pazi na otroka!«, je dejal in izginil v noč. »Zbogom! Srečno hodi!«, mu je odgovorila žena in zaprla vrata za njim. Vrnila se je v sobo in sedla poleg otroka. Nato je ugasnila luč in v temi premišljevala, dokler ni zaspala. — Ura je kazala deset proč, ko jo je zbudil nenavaden ropot. Posoda od večerje se je zvalila s štedilnika in padla na tla. »Spomin?«, jo je prešinilo v dno duše; a le za trenutek. Pobralla je posodo, legla oblečena na posteljo in zaspala...

»Hudič! Vreme!«, je mrmral Andrej in stopal skozi noč. »Da sem bil tako neumen, da sem zamenjal. Če bi bil vedel, da bo tako, nikoli! Sedaj je prepozno.« Danes je bil njegov dan. Že pred tednom ga je tovariš prosil, da bi zamenjala in Andrej je privolil.

Javil se je pri komandantu, nato je odšel na postojanko. Tesno zavil v pelicina, kapuco globoko na oči, z nabito puško v roki je hodil sem in tja, po skalah in mehkiem gozdu. Obhodil je že dvakrat svoj pas, nato se je ustavil pod široko bukvi. Vihar mu je nosil dež v rokah. Hlače in roke je imel mokre, pelicina je propuščala, a njega to ni motilo. Ves je bil doma; mislil je na ženo, ki je komaj okrevala od težke bolezni, mislil je na sina. Ko doraste bo študiral, gospod postane in Andrej bo imel na stara leta zatočišče. Preselili se bodo domov v mesto, kjer ne bo skal, kjer ne bo nikoli takega neurja, kot tu v planinah, tu na koncu sveta, kjer nima bog svojega. Takrat bo lepo...

Andrejeve oči so švigale okoli, a zapazile niso ničesar sumljivega. Čuječa so bila njegova ušesa. Najprej je zaslišal šum, nato razločno stopicanje male črede, slednjič je zameketala ovca. V tem so njegove oči že zapazile človeka, ki se je s petimi ovcami rinil skozi goščo.

»Prokleti Albanci!«, je siknil skozi zobe in prislomil puško k ramenu in zaklical: »Stoj!« Možak se je ustavil, zadržal čredo in rezko zažvižgal. A njegov žvižg je zamrl v skalah. Nato se je vzravnil in ponižno nagovoril Andreja, ki se mu je približal: »Gospodine, prosim vas, lepo vas prosim, usmilite se mojih petih otrok. Usmilite se njih, če se mene nočete. Brez zaslužka sem. Zemlje nimam skoro nič; še ta je skala. Takole od časa ženem za župana. Petnajst levkov dobim za to in malo žganja. A za vas imam od župana jurja. Nate, vzemite ga! Mene pa pustite naprej!« Iz žepa je potegnil skoro nov tisočak in mu ga ponudil. Andrej je povesil puško in zrl v bankovec. V njegovi notranjosti se je oglašala vest. Videl je besnečega komandanta, videl je kako ga tovariši zvezanega ženo po cesti, videl je sestradano ženo in otroka. Nato ga je prešinila druga misel, misel na srečo. Kako blizu mu je! Roko iztegne in se vrne pod bukev s tisoč dinarji v žepu, če Albanca spusti naprej. Drugi dan pa bo ženi pokazal denar. Pokazal ji bo denar... Poplačal bo dolg, prosil za premestitev in se preselil bliže domov, bliže svojim dragim. Spustil je puško na tla, ustnice so mu drhtele, telo in roke so se mu tresle, ko je zagrabil za papir. Nato je zavriskal... Albanec pa se je zlobno zarežal, da so se mu razširila usta pod košatimi brki. Andrej je držal v roki denar in ni slišal ničesar... Drug Albanec se je plazil za njegovim hrbtom. V roki je tiščal dolg, oster nož. Prilezel je tik Andreja, ki je še vedno buljil v denar, se zravnal in zamahnil. Nož se je globoko zaril v sredino hrbta. Andrej je kriknil in se zvalil na tla. Desnica je krčevito stiskala bankovec in z njim grebla po tleh. Čez nekaj trenutkov je bilo konec vsega. Albanca sta izvila denar iz Andrejeve roke in stopila nazaj. Nadela sta si nahrbtnike in brezskrbno korakala dalje.

Andrej je ležal na tleh, dež mu je močil hrbet, njegov duh pa je plaval domov, sreči naproti.

V internatu

Dolgočasno je sedeti vse nedeljsko popoldne v mračni sobi, ko je vendar toliko zabave v mestu! »Kaj pa je v teatru?« vpraša črnolasa Mara krog svojih tovarišic, kmalu po kosilu. Nič posebnega. Toda kino! Vera in Tončka hitro razgrneta časopis. »Kaj, ko bi šle v kino! Res, pametna ideja. Le dovoljenje od ravnateljice! Včeraj nisem jedla zeljate juhe in zato me danes ne pusti v kino. Ti Tončka si danes preveč zaljubljeno pogledala inštruktorja matematike, ko te je opazovala dežurna. Ha-ha! Rado je zalotila prefekta pri Petričku. Doma bomo!« Vera žalostno zmajuje z glavo. »No, kaj pa jaz! Saj sem vendar brez greha!« Mara se veselo zameje. »Ala, pojdi pa ti prosit! Me se že izmuznemo z vami. Le da je dovoljenje!« Mara, modrooka Jana in še nekaj »ta boljših« se ojunaci. Vse jih spremljamo do vrat pisarne. Potrkajo. Nič odgovora. Vse se nemo spogledamo. Fides nam namigne v sosednjo sobo. Načrt je hitro gotovo. Fides se gre »učit« na balkon in promenirat pred oknom pisarne. Radostno prihiti čez nekaj minut. »V šoli je!« Zopet vsa karavana pred vrata na hodnik. Tok-tok. Tišina. »Meni se pa zdi, da je nekdo notri,« zabrunda precej glasno Fides in nas pomenljivo pogleda. Nič... Posedemo po stojalih za plašče in tuhtamo. Iz

učilnice prihaja prefekta. Že začujemo karajoč glas: »Kaj pa posedate tukaj! Učit!« »Oh Madame, v kino bi rade šle,« moleduje s kar najnedolžnejšim obrazom Vera: »Naučile smo se že včeraj. Zgodovinski film je.« Prefekta se nasmehe in potrka na vrata. »Kdo pa je?« se začuje glas od znotraj. »Oh, oprostite, gospa ravnateljica. Nisem vedela, da vas oblegajo.« V vratih zarožlja ključ. Nato se vrata odpro in strele švigajo iz ravnateljicinih oči. »Ali sem vaša dekla? Vam na razpolago? Nobena danes nikamor! Madame, težko kazensko nalogo za predrznicel!« ... S povešenimi glavami odidemo v učilnico.

»Toda brez vsega danes tudi ne bo!« modruje Tončka, ko so zopet vse zbrane v sobi. Čela se zgubajo. Iztuhtala jo je zopet Vera. »V gladničarno grem in vam prinesem sladčic. Čez balkon mi vržete plašč!«

Četrto ure je preteklo... Žvižg pod oknom. Hitro spustimo vrv preko balkona. Že je tu v plašč zaviti zavoj...

»Hu, ta stara me je srečala. Pa sem ji rekla, da grem vrnit Marjani knjigo. Ha-ha!« Kmalu se razvije »prosta zabava« in popoldne je minilo kot bi trenil.

Bombna in lovska avijatika

(Nadaljevanje)

Iz tega sledi povsem naravno in logično, da je potrebno imeti ne samo bombno avijatiko za čisto ofenzivo, marveč je več kot nujno potrebno imeti tudi lovsko avijatiko za defenzivo.

Kot na kopnem in na morju, prav tako se tudi v zraku ne more računati samo z ofenzivo. Prav toliko kot z ofenzivo je računati z defenzivo. Čim se izvajajo ofenzivne operacije, je potrebno računati z obrambo, da bi nasprotnik v zadnjem hipu ne uničil teh sil, ki so izvedle napad na njegovo zaledje. Tu se pojavlja vprašanje lovskega aeroplana.

Blagodarec današnji hitri in lahki zvezi s pomočjo radia, je mogoče takoj obvestiti merodajno stran, čim je nasprotnik preletel mejo državne teritorije, in v kateri smeri leti. S tema dvema dejstvomata prihajamo do zaključka, kaj nasprotnik namerava, za čem teži ter moremo na tej osnovi ukreniti vse, da pariramo napad.

Tu iznašam, nekoliko misli, odnosno stališče o bodoči obrambi v slučaju zračnih napadov v teku dneva.

Čim je javljen prelet meje in smer nasprotnikovega gibanja, se alarmira tisti del, kamor nasprotnik leti. Istočasno se obveščajo vse obrambne edinice in se postavljajo v strogo pripravljenost. Ako imajo obrambni centri v svojem sestavu tudi lovsko avijatiko, se dvignejo formacije v zrak in to pred vsem s ciljem, da dobe višino. Čim dosežejo »borbeno višino«, jih štab centra po prejemu vesti o premikanju nasprotnikovih bombnih formacij potom radio-telefona obvešča, kje se nasprotnik v danem trenutku nahaja. V takih slučajih se lovske formacije od objekta, ki ga branijo, ne smejo oddaljiti več kot 30 km, da bi eventualno ne prišlo do iznenadenja, če napade objekt druga sovražna formacija, ki je fronto preletela v neki drugi smeri. V tem slučaju se ne sme dvigniti celokupna lovska avijatika za obrambo enega samega centra. Če nasprotnik napada v stopnjah (l'échelou), bi se moglo zgoditi, da naleti na odpor samo prva stopnja, dočim ima druga prosto pot in lahko delo, ker so vse lovske formacije dirigirane na eno, t. j. prvo stopnjo. Prej ali slej pa morajo aterirati za izpopolnitev goriva. Z ozirom na to je v vsakem slučaju priporočljivo zadržati (vsaj!) 1/4 vseh lovskih formacij na razpoloženju kot rezervo za primer raznih iznenadenj, ki nam jih more nasprotnik pripraviti.

Poleg lovske avijatike za obrambo centrov mora biti tudi avijatika za obrambo poedinih smeri. To je lovska avijatika, ki ima nalogo nasprotnika goniti in napadati ves čas dokler se nahaja na teritoriju. Potrebni so za to hitri in odločujoči manevri, ker je autonomija letenja lovskih aeroplanov prilično omejena. — Čim je javljen nasprotnikov prelet fronte in smer leta, stopi v akcijo lovska avijatika za obrambo smeri, če se nahaja na smeri nasprotnikovega leta ali v njegovi neposredni bližini in to tako, da ga doseže čimprej. Dokler ne naletijo te formacije na nasprotnika, prejema komandant formacij direktive z zemlje kako in kje naj išče sovražne bombne formacije. Odločujoče važnosti je tu višina. Lovske formacije morajo biti (po možnosti) vedno nad bombnimi, da jih, ako jih morejo, neopažene napadejo pod velikim kotom, t. j. v strmem padu. Naloga te avijatike je v tem, da nasprotniku zada čim težje izgube; ako se to ne posreči popolnoma, ga skuša z neprestanimi napadi prisiliti, da bombardiranje ne izvrši na tisti cilj, ki mu je določen ter mora bombe odvreči brez ozira na cilj pod seboj ali ako je k bombardiranju že pristopil, da mu z manevri in napadi onemogoča točno in učinkovito bombardiranje. Če lovska avijatika to uspe, je svojo nalogo rešila. Po izvršeni nalogi, odnosno po progonu nasprotnika s teritorija in z ozirom na stanje goriva v svojih rezervoarjih, se skuša vrniti na svoj izhodni aerodrom.

(Dalje prihodnjč)

Iz naših zavodov

II. DRŽ. REALNA GIMNAZIJA
V LJUBLJANI

PREDAVANJE O PREKMURJU

Gospodje profesorji na naši gimnaziji so sklenili, da napravijo cikel predavanj o krajih, ki so se zadnji priključili naši Jugoslaviji. Prvo tako predavanje je imel g. prof. Savnik o Prekmurju.

Uvodno besedo je imela neka osmošolka. Govorila je v prekmurškem narečju. Povedala nam je, kako hodijo njeni rojaki v Nemčijo, Francijo in Belgijo za kruhom, ki ga jim, ta tako gosto naseljena zemlja ne more dati in kako malo izletnikov hodi k njim. Končala je z besedami: »Izlete delate le na Gorenjako, ker pravite, da je ta najlepši kot v Sloveniji. Pridite tudi k nam v Prekmurje! Tudi Prekmurje je lepo. Pridite, obiščite nas, veselji vas bomo.«

Predavanje: Prekmurje se je priključilo k naši državi 19. VIII. 1919. Tudi Prekmurju je grozila ista usoda kot Koroški. Pozneje pa so ga nam obljubili, če se umaknemo iz Beljaka. Na konferenci v Parizu (I. 1919.) ko so določali naše meje proti Madžarski, so nas hoteli zopet prevarati. Mladega človeka vsakdo lahko ogoljufu. Mi smo bili takrat še mladi, a bili smo izkušeni, poznali smo stare diplomate. Naše interese je branil v Parizu Slavič, doma iz Vržela. Bil je prijatelj Ivanizzija, enega najzaslužnejših mož za naše Prekmurje. Slavič je že obupaval nad tem, da bo kaj dosegel. Končno so se zavzeli za nas Japonec, ki niso prav za prav niti vedeli, kje se nahaja Prekmurje. Oni so pritiskali na ostale države, da so ga nam priznale. Tega pa niso storili morda iz kakšnih prijateljskih nagibov ali iz lastnih interesov. Gotovo pa tudi ne iz čuta pravičnosti. Japonec si je to utepel v glavo in tako je moralo biti.

Tako se je določila naša meja proti Madžarski — tudi tokrat v kabinetu. Zopet niso upoštevali naše jezikovne meje. Slovenci žive še ob Rabi, kjer je njih središče Monošte.

Meja Prekmurja proti ostali Sloveniji je deroča Mura, ki spreminja svojo strugo, zato so stalni spori med mejani. Prehodov preko Mure ni veliko, mostov je malo in še ti so slabi. Edini železni most je pri Radgoni (zgrajen pod Jugoslavijo), preko katerega pelje železnica od Veržela, edina, ki nas veže s Prekmurjem. V Prekmurju imamo le eno državno cesto. Nič čuda torej, če prihaja tja tako malo izletnikov.

Prekmurci so dobri ljudje, delavni, govorijo v svojem narečju. Veliko jih je, ali vsi so revni, saj še ni dolgo od tega, ko so bili še tlačani. Šele agrarna reforma, ki jo je izdala naša država, jih je rešila tega bremena. Država je razdelila zemljo tamkajšnjih graščakov med kmete.

Še marsikaj nam je povedal g. profesor v svojem predavanju. Če bi vam hotel vse to, vsaj v kratkih besedah obnoviti, bi bilo tega že precej.

Malo se piše o Prekmurcih (po časopisnih namreč. Pač pa nam jih prikazuje v svojih romanih Miško Kranjc in sicer kot posamezne tipe in ne kot narod v celoti), malo se o njih sliši, malo o njih govori. Le enkrat, dvakrat na leto, ko se poslavljajo od svojih domačih, ki so jih prišli spremit do Ljubljane, le takrat slišimo njih jok in se nam smilijo. Vlak odpelje. Še vidimo od daleč, kako nam mahajo z robcem v slovo, še se sliši ukanje naših fantov — nato pa nam izginejo izpred oči. Bogve, če se bodo vsi vrnili iz tujine!

Ko gremo domov, nam je še tesno pri srcu, mogoče tudi še naslednjega dne, potem pa pozabimo na to žalostno sceno. Preveč pozabljamo nanje, in vendar ne bi smeli.

Gotovo je v naših vrstah kdo, ki je iz Prekmurja. On nam bo znal lepše pisati o njem kot mi, ki ga ne poznamo. Njemu bo lažje teklo pero. Zato se obračamo na vas, Prekmurci; pišite, kako je pri vas, pišite iskreno, da bomo tudi mi vedeli za vse naše gorje in veselje.

Milan.

★

ŠIRITE »NAŠO VOLJO«!

CROSS-COUNTRY PRVENSTVO JUGOSLAVIJE 1933

V nedeljo 10. t. m. se bo vršilo v Ljubljani tekmovanje za državno prvenstvo v cross-countryju ali gozdnem teku, ki je v drugih državah ena najpopularnejših sportnih panog, dočim je pri nas še precej neznana.

Tekmovanje v gozdnem teku je vedno zelo zanimivo ne le za tekmovalce, ampak tudi za gledalce. Tekmovalcem, ki so sicer navajeni dolgočasne »runde«, ki jo morajo, če je proga dolga, kakih 10 km preteči do 25 krat, nudi gozdni tek veliko terenskih sprememb, kajti proga vodi ponavadi preko travnikov, njiv in gozda in je izbrana tako, da nima prevelikega vzpona, zato pa čim več lažjih ali težjih zaprek, katere je izredno težko preskočiti. Proga za gozdni tek je navadno zelo težka in jo često obvladajo le tekači najboljšje kvalitete, ki so tudi telesno dobro grajeni, dočim telesno slabo grajeni tekači, ki so na tekališču sicer zelo dobri, tu dostikrat odpovejo.

Letošnja proga bo v primeru s predlansko, ko se je vršilo prvenstvo v Ljubljani na Rakovniču, mnogo lažja. Dočim je takratna proga imela silno težke vzpone in vodila večinoma preko gozda, bo letošnja proga popolnoma nižinska. Peljala bo od Stadiona preko njiv in travnikov do Ježice, kjer se bo obrnila in tekla v loku nazaj proti Stadionu, kjer bodo tekmovalci morali preteči še 1 km. Proga bo dolga približno 8 km, vendar tekmovanje za gledalce ne bo zanimivo, ker bo proga le deloma vidna.

Favorit za prvo mesto med poedinci je zopet, kakor že celo vrsto let, Krevs Ivo, član A. S. K. Primorja, ki si je priboril to prvenstvo že dvakrat zaporedoma. Če se mu to posreči še letos, bo dobil prehodni pokal v trajno last. Njegov najhujši konkurent je Ilirjan Bručan, ki za njim le malo zaostaja, to pa le zato, ker ni popolnoma zdrav. Teh dveh najbrže ne bo nihče resno ogrožal za prvo mesto, dočim se bo za nadaljnja mesta bila bitka med najboljšimi tekači Primorja in zagrebške Concordije.

Poleg prvenstva za poedince, se šteje tudi prvenstvo za moštva. Vsak klub določi šestčlansko ekipo, ki zastopa svoj klub. Zmaga ono moštvo, ki doseže najmanj točk. Točke pa se dajejo tako, da dobi prvi eno točko, vsak naslednji pa po eno točko več. Tako dobi deseti deset točk, enajsti enajst itd.

Favorit za prvenstvo moštev je zopet ljubljansko Primorje, ki je bilo prvak tudi zadnji dve leti, dočim je bila v letih 1934. in 1935. državni prvak Ilirija. Primorje bo nastopilo letos z enim svojih najboljših moštev, saj bodo zanj tekli sami odlični tekači, tako n. pr.: Krevs, Srakar, Krpan, Tavčar, Starman in Perc. Potem novi talent Kien itd. Vsakdo, ki količkaj pozna znanje in zdržnost teh tekačev, ne bo dvomil v zmago ASK Primorja. Ilirija nima prav nobenih »šans« za prvo mesto, kajti manjka ji dobrih dolgoprogašev. Ostal ji je samo Bručan.

Vr.Zo.

★

ŠIRITE »NAŠO VOLJO«!

Propad Avstrije

(Konec z 5. strani)

Naš zunanji politični položaj pa nam naravnost diktira, da poiščemo v sebi vse elemente našega neokrnjenega in neodvisnega nacionalnega obstoja in mirnega notranjega nacionalnega razvoja. Vse te elemente nam lahko vrednoti samo pristna naša nacionalna zavest, ki bo prosta in neodvisna tujih zunanjih vplivov in primesi. Dolžnost vsakega izmed nas je, da podredi vse svoje notranje spore skupnim ciljem, predvsem

Šah

Letošnje leto bo, kakor vse kaže, po svoji pestrosti mednarodnih šahovskih dogodkov in številnih turnirjih precej prekašelo zadnja leta. Ne morda toliko po prečutivah v velikem stilu, ki kaj često padejo v »vodo«, kakor po skoro sklenjeni verigi zanimivih, čeprav manjših turnirjev. S tem, da je šahovski val zajel tudi doslej manj šahovsko znane kraje in vzbudil v njih živačnejše delovanje, bo zanimanje za kraljevsko igro nedvomno narastlo, z njim pa tudi število požrtvovalnih delavcev in navdušenih šahistov.

Na vserruskem turnirju v Leningradu, ki je bil pred kratkim končan, je igralo 22 mojstrov. Potek turnirja kaže prilično izenačenost moči tekmovalcev in ogorčeno horo za prva mesta. Odločitev je padla šele v zadnjem kolu, ko je Altorcev z zmago nad Lilienthalom, ki je igral kot gost izven konkurence, dohitel Šamajeva ter delil z njim I.—II. mesto s 14. točkami. Mladi Leningradčan Šamajev, ki se popolnoma nepričakovano povzpela na tako visoko mesto, je vzbujal splošno občudovanje. S svojo podjetno in prodorno igro je svoj uspeh tudi zaslužil. Tretji je Lilienthal s 13 točkami, za petami so mu Čehover, Kopajev, Ragozin in Rovner, vsi po 12 in pol točke, dalje Lisieyn, Sokolskij in Toluš po 12, sledi še 12 mojstrov. Turnir nam je predstavil precej novih imen, kar potrjuje, da kader najboljših ruskih mojstrov nenehoma dobiva nove dotoke, kvalitetne moči.

V Berlinu so pred dnevi zaključili turnir, ki naj bi tudi v Šahu potrdil zadnje politične spremembe. Povabili so štiri avstrijske mojstre. Rezultati se slede: Becker in Rellstab po 5 točk, Michel 4 in pol, Eliskases in Richter 4, Palme 2 in pol, Halosar 2, Sämisch 1.

Rellstab, ki je turnir končal brez poraza, bi glede na to, da mu je Becker le po sreči ušel iz slabše pozicije, zaslužil sam prvo nagrado. Razočaral je Sämisch, ki je večino partij izgubil v časovni stiski.

Prav tako so bili v Berlinu te dni končani vsakoletni boji za mestno prvenstvo. Udeležilo se ga je 70 igralcev, ki so bili razdeljeni v dve skupini. V eni sta zmagala Brosow in Michel, v drugi pa Kurt Richter.

Lista udeležencev velikonočnega turnirja v Milanu izgleda takole: Canal (Peru), Eliskases (Nemčija), Grob (Švica), Havasi (Madžarska), dr. Seitz (Nemčija), za Italijo so predvideni Castaldi, Ferrantes, Monticelli, Riello, Romi, Sacconi, Stalda.

Kakor znano, je Argentinija na zadnji šahovski olimpijadi dosegla presenetljiv uspeh. Šahovski pokret je tam ves živ. 12. marca se je končal match za šampionat države. Charles Guimard je v razmerju 7 in pol proti 2 in pol premagal prejšnjega prvaka Louisa R. Piazzinija.

Ruski mojster Znosko-Borovski, ki živi v Parizu, je nedavno zaključil svojo turnejo po Franciji. Po raznih mestih je odigral v 18. simultankah 355 partij s sijajnim rezultatom. Dobil je 345 partij, remiziral 7, izgubil pa le 3. Seveda so taki rezultati mogoči le v Franciji, Španiji! ...

J. S.

nacionalni zavesti. Pretirana slovanska in hrvatska egocentričnost, ki je postala predmet politične spekulacije in igračkanja z našim narodom, je že močno škodovala naši moralni in etični celoti. V svesti si svoje nacionalne ideje si nadejamo, da bodo slične zablode izginile iz naše dnevne politike, iz našega narodnega življenja in da se bodo naši pogledi čedalje bolj usmerjali v naše nacionalne tokove. Jugoslovenska ideja, ki nas je privedla v svobodno državo, nam bo tudi v bodočnosti najboljša jamstvo naše samostojnosti in neodvisnosti.